

Opkomst of Afgang?

*Niet-stemmers over de
Studentenraads-
verkiezingen mei 2005*

Voorwoord

Voor u ligt een verslag van een onderzoek naar de redenen voor de lage opkomst bij de studentenraadsverkiezingen aan de UvA van mei 2005 uitgevoerd door het Onderzoeksbureau van de ASVA Studentenunie. Het idee voor dit onderzoek kwam van Lijst Mei, een van de lijsten voor de CSR-verkiezingen. Dit onderzoeksverslag kon tot stand komen door de hulp van Elmar Jansen en Margreet Vermeulen bij het verzamelen van ingevulde enquêtes en door hulp van Joyce Neys, Maartje Schrama en Niels Kooiman bij het enquêteren en invoeren van gegevens. Verder wil ik ook nog het ASVA bestuur van 2004-2005, Annemarie Meijboom, Ingeborg Middel, Niels Monshouwer en Koen van Rhee, bedanken voor hun hulp.

Anne Valkering
Coördinator Onderzoeksbureau

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	3
1 Inleiding	4
2 Methoden van Onderzoek.....	5
3 Resultaten	7
4 Conclusie.....	9
5 Vragenlijst	10

1 Inleiding

Ondanks een uitgebreide promotiecampagne van verschillende kandidaat-raadsleden en de studentenraden viel de opkomst voor de studentenraadsverkiezingen in mei opnieuw tegen: 12,5 procent, een lagere opkomst dan het jaar ervoor. De trend van steeds lagere opkomsten, vorig jaar doorbroken met een lichte stijging, zet daarmee door. Deze tendens roept de vraag op of een studentenraad waarop slechts zo'n klein percentage van de studenten heeft gestemd zichzelf nog een representatief orgaan kan noemen voor studenteninspraak.

Om de opkomst voor verkiezingen te verbeteren, is het in eerste instantie noodzakelijk om uit te vinden waarom studenten niet stemmen, zodat de raden gericht de oorzaken kunnen aanpakken. Iedereen in de wereld van de studentenpolitiek heeft wel zijn of haar ideeën over waarom de opkomst zo laag is: studenten denken dat de raden geen invloed hebben, ze zijn niet genoeg betrokken bij de universiteit of ze weten eigenlijk niet zoveel over medezeggenschap. Dit onderzoek is bedoeld om uit te vinden waarom studenten niet stemmen. Het is gebaseerd op een korte enquête onder studenten uitgevoerd in de vier weken na de verkiezingen.

In het volgend hoofdstuk wordt verslag gedaan van de methode van het onderzoek, de uitvoering van de enquête en de problemen die wij hierbij tegenkwamen. In hoofdstuk drie volgt een bespreking van de resultaten van het onderzoek. In de conclusie wordt gekeken naar hoe de resultaten zouden kunnen worden gebruikt om de opkomst in het vervolg groter te laten worden. De gebruikte vragenlijst is te vinden als appendix op de laatste pagina.

2 Methoden van Onderzoek

Het onderzoek is gebaseerd op een statistische analyse van de antwoorden die studenten gaven op de vraag waarom zij niet gestemd hadden tijdens de studentenraadsverkiezingen. Er is gebruik gemaakt van een vragenlijst, waarbij de studenten die niet hadden gestemd zelf konden invullen waarom zij niet hadden gestemd. Tevens zijn er ook nog enkele vragen gesteld met betrekking tot leeftijd, geslacht, studiejaar en studie, om zo te kunnen controleren of dit enig effect had op de uitkomsten.

Deze groep respondenten is aangevuld met de respondenten van het ASVA panelonderzoek die aangaven niet te hebben gestemd in een algemeen onderzoek over de studentenraden. Het panelonderzoek voert het Onderzoeksbureau uit onder studenten die zijn geselecteerd via een willekeurige steekproef om een aantal maal per jaar deel te nemen aan een enquête over allerlei studentgerelateerde zaken. De steekproef bestond uit 1500 studenten, van wie er ongeveer 260 reageerden op de eerste vragenlijst. Het onderzoek over de studentenraden was het laatste in een serie van vier en vond plaats circa drie weken na de verkiezingen. Van de 113 respondenten op dit onderzoek, hadden 61 niet gestemd bij de verkiezingen, hun antwoorden zijn meegenomen in dit onderzoek. De groep is niet bepaald representatief voor de gemiddelde student aan de UvA, aangezien er weinig rechten- en economiestudenten in vertegenwoordigd zijn en het percentage actieve studenten (studenten die actief zijn bij studie- of studentenverenigingen, opleidingscommissies of studentenraden) vrij hoog ligt.

Voor dit onderzoek hebben wij op zoveel mogelijk locaties van de UvA aan studenten die niet hadden gestemd, gevraagd of ze de vragenlijst wilden invullen. Dit hebben wij gedaan twee weken na de verkiezingen, en nog een keer vier weken na de verkiezingen. In totaal hebben we 207 geldige antwoordformulieren ontvangen (er zaten ook een aantal enquêtes bij die ingevuld waren door studenten van de HvA). Van sommige faculteiten zijn echter weinig respondenten, waardoor het onderzoek niet representatief is: er zijn slechts drie respondenten van de Faculteit Economische wetenschappen en Econometrie en vier van de Faculteit Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica, terwijl ACTA oververtegenwoordigd is met achttien respondenten oftewel 8,5 procent van het totaal. Daarnaast is bijna 68% van de respondenten vrouw en slechts 30% man (de overige 2% gaven dit niet aan).

Faculteit	Percentage in onderzoek	Werkelijke percentage
Maatschappij en Gedragwetenschappen	48%	32%
Geesteswetenschappen	24%	24%
Geneeskunde	10%	9%
ACTA	9%	2%
Rechtsgeleerdheid	7%	13%
Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica	2%	8%
Economische Wetenschappen en Econometrie	1%	12%
Overig (interdisciplinair)	1%	1%

Het aantal respondenten beslaat nog niet één procent van de studentenpopulatie aan de UvA, bovendien zijn niet alle faculteiten goed gerepresenteerd. Hierdoor kunnen wij niet aannemen dat de respondenten representatief zijn voor alle studenten aan de Universiteit van Amsterdam.

De respondenten die twee weken na de verkiezingen de vragenlijst hebben ingevuld, gaven over het algemeen uitgebreider antwoord dan degenen die dit vier weken na dato deden. Voor de respondenten die de vragenlijst vier weken erna invulden, gold dat de gebeurtenis te lang geleden was om de eigen motieven of gedachtesgangen nog goed te kunnen herinneren. Toch hebben wij deze antwoordformulieren wel meegenomen in de analyse, omdat wij anders een erg kleine groep respondenten zouden hebben gehad.

De antwoorden op de open vraag “waarom heb jij niet gestemd?” zijn gecodeerd in twaalf antwoordcategorieën die samen vrijwel alle antwoorden omvatten die werden gegeven door studenten. Deze codering hebben wij zowel doorgevoerd in de volgorde van de antwoorden (of het als eerste, tweede, derde of vierde antwoord werd gegeven) als in een overzicht met aggregaten van respondenten die een bepaald antwoord gaven. Wij hebben ervoor gekozen de studenten een open vraag voor te leggen om hen niet te veel te sturen in hun antwoorden. Op deze manier kregen we het antwoord dat het eerste bij de respondenten opkwam en dat niet gestuurd werd door onze ideeën over de opkomst. Nadeel van deze methode is echter dat de respondent er voor kan kiezen zich er ‘gemakkelijk van af te laten komen’ door slechts één te geven, wanneer meerdere eigenlijk van toepassing zouden kunnen zijn of door heel kort te antwoorden.

3 Resultaten

In tabel 3.1 is een overzicht te vinden van de twaalf antwoordcategoriën waarin alle antwoorden zijn gecodeerd en hoe vaak deze zijn gebruikt. Als een respondent het antwoord gaf, komt dit als “ja” naar voren. Zowel de aantallen als de percentages staan in de tabel.

Drie antwoorden komen duidelijk het vaakst voor. Achtentwintig procent van de respondenten geeft aan dat zij niet wisten op wie zij konden stemmen, omdat ze niet genoeg informatie hadden gezien. Een kwart van de respondenten geeft aan de verkiezingen vergeten te zijn en drieëntwintig procent geeft aan dat zij zich niet betrokken voelen bij de studentenraden, er geen interesse voor hebben, of geen zin hadden. Daarna volgen twee antwoordcategoriën die vaak (in meer dan tien procent van de gevallen) genoemd worden: dat het voor de respondent niet mogelijk was om te stemmen door praktische redenen en dat de respondent niet voldoende weet over studentenraden om erover te kunnen stemmen. Er volgen nog drie antwoordcategoriën die door vijf of meer procent van de respondenten werden genoemd: dat de respondent zich niet betrokken voelt bij de universiteit; dat de respondent het nut van de studentenraden niet inziet en daarom niet heeft gestemd; dat er niet voldoende onderscheid was tussen kandidaten om te kunnen kiezen en dat de respondent niet wist dat er verkiezingen waren. De andere antwoordcategoriën worden door minder dan vijf procent van de respondenten genoemd.

Tabel 3.1

Categorie	percentage “ja”	percentage “nee”
wist niet op wie – had niet genoeg informatie gezien	27,8	71,3
vergeten	25,8	73,2
geen interesse/betrokkenheid – geen zin	23,0	76,1
weet niets over studentenraden	13,9	85,2
kon niet door praktische redenen	12,4	86,6
studentenraden hebben geen zin – invloed – zijn overbodig	8,6	90,4
niet betrokken bij universiteit – bijna afgestudeerd	8,1	90,9
wist niet op wie – geen onderscheid kandidaten	7,2	91,9
wist niet dat er verkiezingen waren	4,8	94,3
geen vertrouwen in de studentenraden en/of kandidaten	2,9	96,2
te korte stemperiode	2,9	96,2
wist niet wanneer het precies was	2,4	96,7

Meer dan de helft (59 %) van alle respondenten gaf slechts één antwoord. Ongeveer een derde (33 %) gaf twee antwoorden en de rest gaf drie of meer antwoorden. ‘Vergeten’ werd het vaakst als eerste antwoord gegeven (25 %), het kwam ook terug als tweede en derde antwoord, maar veel minder vaak (3 % en 0,5 %). De andere antwoordcategoriën kwamen ongeveer even vaak voor in iedere positie (eerste, tweede of derde antwoord).

Voor alle antwoordcategoriën is gekeken of bepaalde achtergrondfactoren (leeftijd, geslacht, faculteit en beginjaar van studeren) invloed heeft op de uitkomsten. In het geval van leeftijd en beginjaar van studeren, kwamen hierbij geen duidelijke patronen naar voren. In het geval van geslacht bleek dat meer mannelijke dan vrouwelijke respondenten aangeven geen vertrouwen

te hebben in de studentenraden en/of de kandidaat raadsleden (8,1% tegenover 0,7%), terwijl meer vrouwen dan mannen aangaven de verkiezingen te zijn vergeten (30,8% tegenover 16,1%) en niet genoeg informatie te hebben gezien om een goede keuze te maken (32,9% tegenover 16,1%).

De faculteiten zijn moeilijker te vergelijken, aangezien de verdeling van respondenten allesbehalve overeenkomt met een normale verdeling en ook niet representatief is. Over de FEE, FdR en FNWI kunnen geen uitspraken worden en over ACTA en Geneeskunde amper. Toch worden hier een aantal opmerkelijke bevindingen naar voren gebracht

Terwijl het gemiddelde 4,8% was voor alle faculteiten, gaf 25% van de geneeskunde studenten aan niet te hebben geweten dat er verkiezingen waren. 2,4% van de algehele populatie respondenten gaf aan niet te weten wanneer de verkiezingen plaats vonden, dit was 16,7% aan de ACTA. Respondenten van de Faculteit Geesteswetenschappen gaven in 29,8% van de gevallen aan geen interesse voor of betrokkenheid bij de studentenraden te voelen, dit was 23,2% voor alle respondenten samen. De reden dat men niet goed wist op wie te stemmen door een gebrek aan informatie werd onderstreept door 28,0% van alle respondenten, dit percentage lag lager bij Geneeskunde en Geesteswetenschappen (5,0% en 21,3%) en hoger bij ACTA (55,6%). Van alle respondenten wist 14,0% niets of te weinig over de studentenraden, dit was lager bij ACTA en Geneeskunde (5,6% en 10,0%) en iets hoger bij FMG (18,2%). Dat studentenraden geen zin hebben, onderstreepte 8,7% van alle respondenten, dit percentage lag hoger bij Geesteswetenschappen (12,8%) en Geneeskunde (15,0%). De enige twee faculteiten waar respondenten aangaven niet te hebben gestemd vanwege de te korte stemperiode of vanwege te weinig vertrouwen in de raden en/of raadsleden, waren FMG en FGW, dit waren ook de twee faculteiten waar de meeste respondenten studeerden.

4 Conclusie

Over het algemeen kan worden gesteld dat het grootste gedeelte van de respondenten aangeeft niet te hebben gestemd vanwege een gebrek aan informatie, ofwel een gebrek aan informatie over het feit dat er verkiezingen waren en wanneer deze waren, ofwel over (het onderscheid tussen) de kandidaten, het nut van studentenraden en hun invloed. Daarnaast gaf een deel van de respondenten aan geen vertrouwen te hebben in kandidaten en raden.

De belangrijkste reden die respondenten geven om niet te stemmen is dat zij niet wisten op wie zij moesten stemmen, op de voet gevolgd door de reden dat zij het vergeten waren. Deze twee redenen hebben allebei veel te maken met het niet genoeg ontvangen van informatie, het is veel moeilijker iets te vergeten waarover je veel informatie hebt gezien dan iets waar je weinig informatie over hebt gezien. De studentenraden en kandidaten hebben veel energie gestoken in het informeren van studenten, maar blijkbaar hebben ze nog lang niet genoeg studenten weten te bereiken. Ook een aantal andere gegeven redenen, zoals: wist niet op wie, wist niet wanneer het was, wist niet dat er verkiezingen waren en weet niets over studentenraden, die ieder door rond de vijf procent van de respondenten als reden werden opgegeven, geven een beeld van gebrek aan informatie onder studenten.

Vervolgens geeft eenderde van de studenten aan dat zij zich niet betrokken voelen bij de studentenraden, of er geen interesse in te hebben. Om deze groep studenten te bewegen te gaan stemmen, zou moeten worden benadrukt wat het belang is van de studentenraden. Nog eens negen procent van de respondenten gaf aan niet genoeg binding te hebben met de universiteit om te gaan stemmen, het kon hen toch niets schelen wat er met de universiteit zou gebeuren. Een deel hiervan gaf aan bijna afgestudeerd te zijn en daarom weinig binding te voelen met de universiteit.

Een vijfde van de respondenten geeft aan niet te hebben kunnen stemmen door praktische redenen, zoals door inlogproblemen, geen toegang tot internet, of vakantie. Voor een betere behandeling van dit soort klachten zou naar hun specifieke problemen kunnen worden gekeken. Over het algemeen lijkt het hier niet te gaan om praktische problemen die bij de verkiezingenwebsite horen, het gaat voornamelijk om problemen bij de respondenten zelf. Wel zou een langere stemperiode een goede oplossing zijn om ervoor te zorgen dat praktische problemen niet meespelen bij het niet stemmen. Dit lijkt sowieso een goed idee, aangezien een aantal respondenten (drie procent) aangaf de stemperiode te kort te vinden.

Als laatste werden er twee redenen aangegeven die te maken hebben met een slecht imago van de studentenraden: elf procent van de respondenten gaf aan te denken dat de studentenraden toch geen invloed hebben op het beleid van de faculteit of van de UvA en nog eens vier procent gaf aan geen vertrouwen te hebben in de studentenraden of in de kandidaten. Waarschijnlijk zou meer communicatie over de bereikte resultaten deze respondenten al meer kunnen overtuigen van het nut van de studentenraden, alsmede, een nadruk op het belang van studentenraden.

5 Vragenlijst

Studentenraadsverkiezingen mei 2005

Man/Vrouw   Leeftijd: .....

Welke studie doe je?
.....

In welk jaar ben je begonnen met je huidige studie?
.....

Had je daarvoor al gestudeerd?
.....

Zo ja, hoeveel jaar? .....

Waarom heb je niet gestemd bij de Studentenraadsverkiezingen van 12 en 13 mei?

.....
.....
.....
.....
.....

Dit is een onderzoek van het Onderzoeksbureau van de ASVA Studentenunie. Voor meer informatie, mail naar: onderzoeksbureau@asva.uva.nl